

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU 343.6 (043.2)

GUREV Dorina

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU INFRAȚIUNEA DE
RĂPIRE A UNEI PERSOANE**

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2016

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Drept penal al
Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

BRÎNZĂ Sergiu, doctor habilitat în drept, profesor universitar
specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Referenți oficiali:

- 1. BERLIBA Viorel**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
- 2. BUJOR Valeriu**, doctor în drept, profesor universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

- 1. BARBĂNEAGRĂ Alexei**, *președinte*, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 2. STATI Vitalie**, *secretar științific*, doctor în drept, conferențiar universitar
- 3. CUȘNIR Valeriu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 4. MORARU Victor**, doctor în drept, profesor universitar
- 5. ULIANOVȘCHI Xenofon**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
- 6. VIZDOAGĂ Tatiana**, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 03 decembrie 2016, ora 10.00, în ședința
Consiliului Științific Specializat D 30 554.01-23 din cadrul Universității de
Stat din Moldova (MD 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str.
A. Mateevici, 60, bloc IV, aula 222).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a
Moldovei, la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a
CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la „28” octombrie 2016.

Secretar științific al

Consiliului Științific Specializat,
dr., conf. univ.

_____ **STATI Vitalie**

Conducător științific,
dr.hab., prof. univ.

_____ **BRÎNZĂ Sergiu**

Autor:

_____ **GUREV Dorina**

© GUREV Dorina, 2016

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Legiuitorul a incriminat pentru prima dată fapta de răpire a unei persoane cu titlu de *nomen iuris* în Codul penal în redacția anului 2002 [7], cu ulterioarele amendamente operate prin Legea nr.277-XVI/2008 (în vigoare din 24.05.2009) [19] și prin Legea nr.119 (în vigoare din 21.06.2013) [20], ambele pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova. Cu toate acestea, menționăm că legea penală a Republicii Moldova, spre regret, nu conține o definiție a conceptului *răpire a unei persoane*, motiv din care apar unele dificultăți la delimitarea acesteia de alte infracțiuni, precum și la aplicabilitatea ei practică.

În ultima perioadă putem remarca că, odată cu schimbarea relațiilor sociale, răpirea unei persoane a obținut o altă coloratură infracțională. Aceasta se atestă atât în plan legislativ, cât și în plan cazuistic. Astfel, în plan legislativ se urmărește tendința legiuitorului de a introduce norme noi ce au, în cadrul laturii obiective, ca modalitate de comitere a infracțiunii în calitate de acțiune principală – răpirea, cum ar fi: răpirea sau săvârșirea unui alt atac asupra persoanei care beneficiază de protecție internațională (alin.(2) art.142 CP RM) și răpirea unui minor de către o rudă apropiată (art.164¹ CP RM), iar în calitate de acțiune adiacentă menționăm infracțiunile împotriva umanității (art.135¹ CP RM), *in concreto*: provocarea dispariției forțate a unei persoane (lit.g) alin.(1)). În plan cazuistic, este urmărită tendința de comitere a infracțiunii nu doar prin participație simplă, ci și prin alte forme de participație penală, iar modalitățile utilizate iau forme din ce în ce mai variate în vederea realizării intenției infracționale. Aceste circumstanțe condiționează dificultăți la aplicarea răspunderii penale pentru această faptă prejudiciabilă.

De menționat că până în prezent se duc discuții în privința consimțământului victimei de a comite acțiuni prejudiciabile determinate ce atentează asupra drepturilor personale; *in concreto*, în contextul studiului dat, ne interesează manifestarea consimțământului valabil exprimat la lezarea dreptului la libertate și la sănătate, integritate fizică sau psihică etc. De altfel, nu există o opinie unitară recunoscută cu privire la calificarea faptei în cazul în care constrângerea fizică ca modalitate a acțiunii adiacente în cadrul faptei prejudiciabile de răpire a unei persoane se materializează într-o vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății. Nu în ultimul rând, menționăm și dificultatea urmărită în practica judiciară de încadrare a infracțiunii de răpire a unei persoane săvârșite din interes material; aceasta apare și în cazul în care fapta prejudiciabilă analizată este însoțită de o altă infracțiune, precum și în ipoteza concurenței dintre norme.

Regretabil este faptul că, până în prezent, în doctrina moldavă nu există niciun studiu monografic ce ar trata sub diverse aspecte și în exclusivitate subiectul pus în discuție, deși există publicații care investighează, mai mult sau mai puțin amplu, infracțiunea de răpire a unei persoane. Studiarea acestor materiale a arătat că în dreptul penal au rămas neelucidate un șir de întrebări ce vizează răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM sau acestea sunt cercetate în așa mod încât lasă loc de interpretări neunivoce. Din aceste considerente și luând în calcul cele relevate mai sus, se prezintă ca absolut necesară efectuarea unei cercetări substanțiale a caracteristicilor definitorii ale faptei de răpire a unei persoane, a bazei normative în materie, suprapunerea acestora cu practica existentă și formularea de propuneri sistemice menite să optimizeze nu doar modelul incriminator prevăzut la art.164 CP RM, dar și practica de aplicare a acestuia.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. La cercetarea infracțiunii de răpire a unei persoane au contribuit un șir de autori, care au analizat problemele existente la calificarea acesteia și au înaintat propuneri de soluționare a lor. Printre aceștia se numără: I.Macari, A.Barbăneagră, S.Brînza, A.Borodac, V.Cușnir, S.Carp, V.Berliba, V.Stati, V.Holban, L.Gîrla și Iu.Tabarcea (*Republica Moldova*); I.Rusu, M.I. Rusu (*România*); E.V. Ușacova, A.Ș. Aliev, D.I. Petreaičin, D.Iu. Kraiov, L.A. Kopenkina, T.B. Gadjiev, E.V. Serdiucova, D.S. Poleakov, A.P. Azapkin (*Federația Rusă*); A.S. Politova, N.A. Selezniova (*Ucraina*).

Subiectul supus cercetării nu a atras atenția prea multor doctrinari din țară, însă nu a fost nici neglijat. În cea mai mare parte, studiile existente în materie analizează infracțiunea de răpire a unei persoane din punctul de vedere al aprecierii semnelor obiective și subiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane, în scopul explicării esenței acesteia, modului de interpretare și aplicare concretă în practica judiciară. Totodată, aceste cercetări sunt, mai mult sau mai puțin, sumative, lăsând spațiu intact, rămas fără o investigare aprofundată.

Interesul față de această temă s-a dovedit a fi unul deosebit în literatura de specialitate de peste hotare, ceea ce a contribuit esențial la ridicarea patrimoniului doctrinar în vederea cercetării infracțiunii de răpire a unei persoane. Totuși, studiarea acestor materiale a arătat că în dreptul penal au rămas neatinsse un șir de întrebări ce vizează răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM sau acestea au fost cercetate în așa mod, încât lasă loc de interpretări neunivoce, ceea ce ne-a direcționat spre o

investigare fundamentală a tuturor aspectelor privitoare la răspunderea penală pentru răpirea unei persoane.

Scopul și obiectivele lucrării. Fundamentarea aspectelor menționate *supra* a condus la formularea *scopului*, care constă în interpretarea complexă a elementelor constitutive și a elementelor circumstanțiale agravante ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM prin reliefaarea și soluționarea problematicilor apărute în practica judiciară autohtonă și de peste hotare la încadrarea juridică a faptei prejudiciabile cercetate.

Pentru atingerea scopului, se impune realizarea următoarelor *obiective*: cercetarea conceptelor și tezelor doctrinare expuse în literatura de specialitate din țară și de peste hotare, care constituie reperul și fundamentul la formularea definiției noțiunii de răpire a unei persoane; analiza juridico-penală a elementelor constitutive, precum și a elementelor circumstanțiale agravante ale faptei infracționale prevăzute la art.164 CP RM; definirea cu maximă claritate a conceptelor desemnând modalitățile acțiunii principale și ale acțiunii adiacente din cadrul răpirii unei persoane; elucidarea dilemei dacă constrângerea fizică și/sau psihică, înșelăciunea sau abuzul de încredere reprezintă metode ale infracțiunii de răpire a unei persoane sau modalități ale acțiunii adiacente; determinarea naturii juridice a infracțiunii de răpire a unei persoane, precum și stabilirea momentului de consumare a acesteia; cercetarea practicii judiciare autohtone și de peste hotare de aplicare a răspunderii penale pentru răpirea unei persoane, interpretarea legii penale în cauze concrete și identificarea erorilor judiciare admise la aplicarea incriminării prevăzute la art.164 CP RM; argumentarea poziției în vederea aplicării răspunderii penale pentru răpirea unei persoane în strictă corespundere cu principiul legalității, prin prisma jurisprudenței CtEDO, precum și a tratărilor doctrinare; identificarea soluțiilor de încadrare a faptei de răpire a unei persoane în cazul în care aceasta este însoțită de o altă infracțiune, precum și în ipoteza concurenței dintre norme; verificarea oportunității excluderii din Codul penal (redacția din 2002) a faptei de substituie a unui copil; examinarea în aspect de drept comparat a reglementărilor din legislațiile penale ale altor state cu privire la infracțiunea de răpire a unor persoane; sintetizarea asemănarilor și deosebirilor dintre infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM și faptele penale conexe; relatarea imperfecțiunilor existente în norma de incriminare prevăzută la art.164 CP RM și formularea propunerilor *de lege ferenda* menite să optimizeze cadrul incriminator în materia cercetată.

Metodologia cercetării științifice. Urmărind atingerea scopului propus și realizarea obiectivelor trasate, în procesul elaborării prezentei teze

de doctorat a fost selectat materialul legislativ, jurisprudențial și doctrinar atât din Republica Moldova, cât și din străinătate, folosind diverse metode consacrate cercetării științifice juridice. Astfel, *metoda logică* a fost utilizată pe larg în vederea selectării materialului științific, sistematizării acestuia, definirii noțiunilor, precum și expunerii propriilor concluzii. Un rol aparte în lucrare a fost destinat *metodelor: comparative* (examinarea în aspect de drept comparat și compararea faptelor penale conexe), *sistemice* și *tehnice*, ceea ce a permis stabilirea imperfecțiunilor existente în norma de incriminare prevăzută la art.164 CP RM și formularea recomandărilor, cu titlu *de lege ferenda*, destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată. La stabilirea conținutului anumitor termeni a fost utilizată *metoda literară* orientând atenția la etimologia cuvintelor. În scopul de a ne argumenta opiniile a fost folosită și *metoda euristică*. Nu a fost neglijat nici rolul *ipotezei* în cercetarea științifică, ceea ce a permis realizarea cercetării prin formularea întrebărilor și găsirea răspunsurilor.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute. Dimensiunea novatorie a tezei este marcată prin faptul că reprezintă unica cercetare de asemenea calibru în spațiul moldav în care sunt cercetate în complexitate problemele privind răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM, inclusiv cele ce au rămas intacte în doctrină. Datorită abordării multiaspectuale a obiectului supus investigației, orientate spre analiza fundamentală a elementelor constitutive și a celor circumstanțiale agravante ale infracțiunii de răpire a unei persoane, dublată de investigarea aspectelor practice ale aplicării prevederilor art.164 CP RM, prin cazuistica prezentată, precum și a opiniilor doctrinare reținute în literatura de specialitate, au fost soluționate probleme ce țin de încadrarea juridică a acestei fapte prejudiciabile, fiind formulate propuneri în vederea optimizării cadrului normativ în materie, astfel încât acesta să corespundă exigențelor impuse de principiul legalității incriminării.

Problema științifică importantă care a fost soluționată rezidă în fundamentarea științifică a elementelor constitutive și a celor circumstanțiale agravante ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM și, nu în ultimul rând, în elaborarea unui instrumentariu juridic necesar de identificare a deficiențelor ce împiedică interpretarea corectă a reglementărilor referitoare la infracțiunea de răpire a unei persoane. Fapt ce ne-a determinat să formulăm soluții în vederea aplicării legii penale în conformitate cu principiul legalității, precum și în scopul eliminării lacunelor existente în legea penală, ceea ce ar asigura consecvența normelor juridico-penale.

Semnificația teoretică a tezei de doctorat este marcată de faptul că cercetării sunt supuse principalele idei surprinse în urma analizei unui vast material teoretic și practic pentru distingerea aceluși vector de investigare a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM care să corespundă complexității acesteia. În teză sunt relevate aspectele care au fost cercetate doar tangențial sau care au fost chiar neglijate în doctrină, ceea ce a permis reliefarea tezelor, conceptelor ce reprezintă fundamentul definitoriu al studiului de drept penal al infracțiunii de răpire a unei persoane. De asemenea, demersul științific este important și prin stabilirea unui cadru analitic în vederea aplicării răspunderii penale pentru răpirea unei persoane în strictă corespundere cu principiul legalității și cu cerințele ce derivă din jurisprudența CtEDO. Însemnătatea teoretică a studiului întreprins se regăsește și în identificarea imperfecțiunilor de care suferă norma de incriminare prevăzută la art.164 CP RM, precum și în oferirea de soluții pentru eliminarea acestora.

Valoarea aplicativă a lucrării. Aplicativitatea rezultatelor obținute în prezenta teză se atestă prin faptul că aceasta poate servi drept fundament teoretic pentru investigațiile adiacente viitoare din domeniul dreptului penal, precum și în procesul de legiferare și aplicare în practică a normelor juridico-penale prevăzute la art.164 CP RM. În special, caracterul aplicativ al lucrării consistă în următoarele: 1) tezele teoretice expuse în ea pot fi utilizate în cercetările ulterioare nu doar ale infracțiunii de răpire a unei persoane, ci și ale altor infracțiuni ce atentează la libertatea fizică a persoanei în scopul rezolvării controverselor privind încadrarea juridică a acestor fapte în situații atipice; 2) soluțiile de încadrare a faptei de răpire a unei persoane propuse pot exclude erorile admise la aplicarea incriminării prevăzute la art.164 CP RM; 3) recomandările ce vin în soluționarea imperfecțiunilor, de care suferă prevederile art.164 CP RM, pot fi luate în considerare de către legiuitor în procesul de ameliorare continuă a legii penale.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere: argumentarea concepției privind alcătuirea și conținutul obiectului juridic special al infracțiunii de răpire a unei persoane; investigarea particularităților victimei infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM și diferențierea acesteia de victimele altor infracțiuni; determinarea caracterului complex și continuu al infracțiunii de răpire a unei persoane; examinarea detaliată a semnelor principale și facultative ale laturii subiective a infracțiunii de răpire a unei persoane; aprecierea condițiilor de tragere la răspundere penală a tuturor participanților la comiterea faptei

prevăzute la art.164 CP RM; determinarea soluțiilor de încadrare în cazul în care răpirea unei persoane este însoțită de o altă infracțiune, precum și în ipoteza concurenței dintre norme; cercetarea comparativă a infracțiunii de răpire a unei persoane atât în raport cu infracțiunile conexe (lit.g) alin.(1) art.135¹, art.164¹, art.166, art.280, art.308 CP RM), cât și cu prevederile existente în legislația altor state (Germaniei, Franței, Poloniei, Spaniei, Finlandei, României, Puerto-Rica, Olandei, Argentinei, Japoniei, Canadei, SUA, Federației Ruse, Bielorusiei, Ucrainei etc.); analiza temeinică a elementelor circumstanțiale agravante ale infracțiunii de răpire a unei persoane specificate la alin.(2) și (3) art.164 CP RM etc.

Implementarea rezultatelor științifice își găsește materializare în 9 publicații științifice, precum și în prezentarea principalelor idei în cadrul sesiunilor unor conferințe internaționale. La fel, acestea se implementează atât în procesul de instruire a studenților, masteranzilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior, cât și la elaborarea tezelor de licență și de master, precum și în cadrul perfecționării profesionale continue a organelor de drept.

Aprobarea rezultatelor. Conceptele și concluziile de bază ale tezei sunt reflectate în cadrul a 11 publicații științifice. Dintre care, unele viziuni, teze teoretice, concluzii și recomandări constituind rezultatul investigației au fost prezentate la: Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Creșterea impactului cercetării și dezvoltării capacității de inovare”, USM, Chișinău, 21-22 septembrie 2011; Conferința internațională științifico-practică cu genericul: „Societatea civilă în realizarea Strategiei de reformare a sectorului justiției 2011-2016”, Chișinău, 14 octombrie 2011; Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare”, USM, Chișinău, 25-26 septembrie 2012; Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, Chișinău, 26-28 septembrie 2013; Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, Chișinău, 28-29 septembrie 2016.

Publicații la tema tezei: 11 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei: Teza de doctorat elaborată cuprinde: introducere; 4 capitole, care conțin 12 subcapitole; concluzii generale și recomandări; 180 pagini text de bază; bibliografia din 395 titluri; declarația privind asumarea răspunderii; CV-ul autorului.

Cuvinte-cheie: răpire, reținere ilegală, libertate fizică, constrângere fizică și/sau psihică, violență fizică și psihică, înșelare, abuz de încredere.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se argumentează actualitatea și importanța temei investigate, de asemenea se stabilește scopul și se subliniază obiectivele lucrării. Totodată, se determină noutatea științifică a rezultatelor obținute, precum și problema științifică soluționată. Deopotrivă, se distinge importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei de doctorat, fiind reflectată aprobarea rezultatelor și formulate tezele propuse spre susținere. Introducerea finalizează cu sumarul compartimentelor lucrării.

Capitolul 1 „Analiza situației privind aspectele de drept penal ale infracțiunii de răpire a unei persoane”, divizat în trei compartimente, este dedicat analizei materialelor științifice publicate în țară și peste hotare, consacrate problemelor privind răspunderea penală pentru infracțiunea de răpire a unei persoane. O atenție deosebită se acordă publicațiilor din ultimii ani, fiind scoase în evidență gradul de investigație și importanța științifică pe care o implică studiile în această materie. În rezultatul cercetării materialelor științifice s-a putut constata problema științifică de importanță majoră, fiind formulate și direcțiile de soluționare a acesteia.

Este de menționat că studiile existente în materie analizează, în cea mai mare parte, infracțiunea de răpire a unei persoane din punctul de vedere al aprecierii semnelor obiective și subiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane, în scopul explicării esenței acesteia, specificării modului de interpretare și aplicare concretă în practica judiciară.

Evoluția cercetării științifice a infracțiunii de răpire a unei persoane în Republica Moldova este marcată de adoptarea de către Parlament a Codului penal din 2002. În această perioadă, în literatura de specialitate a fost sesizată tendința de dezvoltare a analizei juridico-penale a componenței infracțiunii de răpire a unei persoane în scopul explicării esenței acesteia, a modului de interpretare și aplicare concretă în practica judiciară. Astfel, menționăm că o semnificație științifico-practică deosebită au rezultatele obținute de unii autori [1, p.316-318; 2, p. 99-101; 3, p.135-140; 5, p.41-52; 6, p.450-466; 21, p.91-92; 23, p.34-41; 26, p.180-185] în vederea percepției întregului spectru de semne ale componenței infracțiunii de răpire a unei persoane, și anume: determinarea și definirea obiectului juridic special al infracțiunii specificate la art.164 CP RM; distingerea obiectului juridic adiacent; caracterizarea obiectului material și a victimei infracțiunii de răpire a unei persoane; reprezentarea etapizată a acțiunii principale a acestei infracțiuni; determinarea caracterului complex al infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM; reliefarea liniilor de delimitare a infracțiunii de răpire a unei persoane de infracțiunea luare de ostatici (art.280 CP RM) etc.

Interes deosebit prezintă cercetările infracțiunii de răpire a unei persoane efectuate de către S.Brînza [4, p.8-14; 5, p.41-52]. Considerăm binevenită concluzia autorului că noțiunea de libertate fizică a persoanei nu poate fi limitată la posibilitatea persoanei de a se deplasa sau de a-și alege locul de aflare. Aceasta este mult mai complexă, incluzând întreg spectrul activității de mișcare a persoanei și al manifestării ei de voință în privința locului de aflare: or, limitarea libertății poate fi determinată și de gradul absolut sau relativ de restrângere. De asemenea, importante sunt și argumentele invocate de S.Brînza că, în cazul infracțiunii specificate la art.164 CP RM, constrângerea fizică se poate concretiza în: vătămarea intenționată gravă, medie sau ușoară a integrității corporale ori a sănătății; violența care nu implică un prejudiciu cauzat sănătății. Demnă de reamintit este și soluția la dilema, dacă detențiunea consimțită de persoană poate să reprezinte sau nu o atingere adusă libertății ei fizice, implicând răspunderea penală (inclusiv, conform art.164 CP RM). Notabilă este și soluția propusă în lucrare pentru situația în care, sub influența constrângerii exercitate de către făptuitor, victima este forțată să conducă mijlocul de transport (se are în vedere mijlocul de transport în sensul art.132 CP RM), și anume: concursul ideal dintre infracțiunile prevăzute la art.164 și 192¹ CP RM (art.164 și 275 CP RM în cazul când victima este forțată să conducă garnitura de tren).

Motivarea de a alege materialele la tema tezei publicate în diferite state a fost determinată de specificul modelelor incriminatoare ale faptei de răpire a unei persoane în legislația penală a acestora. Astfel, analizând legislația penală a mai multor state, au fost identificate două modele de incriminare a infracțiunii de răpire a unei persoane, și anume: *modelul nomen juris* – când infracțiunea de răpire a unei persoane este prevăzută ca o infracțiune distinctă (în majoritatea statelor) și *modelul combinat* – când răpirea unei persoane este statuată sub egida unei singure norme incriminatoare cu privațiunea ilegală de libertate (legislația penală a Franței, Elveției, Italiei, României și a Ucrainei) [16, p.133]. De menționat că în literatura de specialitate a Ucrainei este criticată această reuniune de fapte, propunându-se disjungerea lor în norme separate [29, p.10].

Interesul față de această temă s-a dovedit a fi unul deosebit în literatura de specialitate de peste hotare, ceea ce a contribuit esențial la ridicarea patrimoniului doctrinar în vederea cercetării infracțiunii de răpire a unei persoane. Ne-am focalizat atenția asupra lucrărilor doctrinarilor din statele spațiului ex-sovietic [24; 25; 27; 28; 29; 30, 31, 32], în mod special din Federația Rusă, deoarece dispoziția privind infracțiunea de răpire a unei

persoane este asemănătoare după modul de formulare cu cea din legislația penală a Republicii Moldova. Însă ne-a reținut atenția și monografia dedicată investigației infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegale [22]. Totuși, studierea acestor materiale a arătat că în dreptul penal au rămas neatinse un șir de întrebări ce vizează răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM sau acestea au fost cercetate în așa mod, încât lasă loc de interpretări neunivoce, ceea ce ne-a direcționat spre o investigație fundamentală a tuturor aspectelor privitoare la răspunderea penală pentru răpirea unei persoane.

Capitolul 2 „Analiza elementelor constitutive obiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane” este divizat în trei compartimente și două subcompartimente destinate investigării obiectului și laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM.

În contextul cercetării particularităților obiectului juridic al infracțiunii investigate se menționează că obiectul juridic generic îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea, cinstea și demnitatea persoanei. *De facto*, acest obiect îl constituie relațiile sociale cu privire la libertatea și demnitatea persoanei. În urma analizei critice a opiniilor doctrinare a fost stabilit că structura obiectului juridic special este una bipartită: în principal, prin săvârșirea infracțiunii cercetate se aduce atingere libertății fizice a persoanei și relațiilor sociale ce se formează în jurul ei; deopotrivă cu acesta, în plan secundar (adiacent) sunt lezate: viața persoanei, sănătatea sau integritatea corporală a persoanei, libertatea psihică a persoanei, libertatea manifestării de voință și minimul de încredere a persoanei, dezvoltarea fizică sau psihică a minorului, patrimoniul. Excepție este cazul în care acțiunea adiacentă din cadrul infracțiunii de răpire a unei persoane îmbracă modalitatea de profitare de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința, când structura obiectului juridic este una simplă, deoarece este practic imposibil a identifica un obiect juridic secundar. Se stabilește că libertatea fizică a persoanei reprezintă dreptul ei de a se comporta, circula și mișca după propria sa voință, în limitele stabilite de normele morale și juridice [9, p.51].

De asemenea se remarcă că, de regulă, infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM nu are un obiect material; doar în cazul variantei agravate prevăzute la lit.b) alin.(3) art.164 CP RM, precum și în ipoteza în care acțiunea adiacentă ar consta în constrângere fizică obiectul material este reprezentat de corpul victimei.

În același context se remarcă că victimă a infracțiunii de răpire a unei persoane poate fi orice persoană, indiferent de apartenența socială,

națională, rasială sau religioasă, cu excepția cazurilor când victima deține o calitate specială ce influențează calificarea faptei, și anume: un minor ori femeie gravidă sau persoană în stare de neputință, condiționată de vârstă înaintată, boală, handicapul fizic sau psihic ori de alt factor (lit.c) alin.(2) art.164 CP RM); minor rudă apropiată făptuitorului (art.164¹ CP RM); persoană scoasă de sub protecția legii (lit.g) alin.(1) art.135¹ CP RM); persoană care beneficiază de protecție internațională (alin.(2) art.142 CP RM).

În cadrul cercetării laturii obiective a componenței infracțiunii de răpire a unei persoane se constată că aceasta este reprezentată de trei etape succesive și obligatorii: 1) capturarea persoanei; 2) luarea și deplasarea persoanei în locul ce nu constituie locul aflării ei conform voinței sale; 3) reținerea forțată a persoanei într-un astfel de loc [10, p.139-140]. De asemenea, se specifică că, deopotrivă cu acțiunea principală care lezează libertatea fizică a persoanei, pentru a facilita săvârșirea infracțiunii, făptuitorul, de regulă, se folosește de constrângerea fizică și/sau psihică, de înșelăciune, de abuzul de încredere sau profită de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința.

În context este definită noțiunea de capturare care reprezintă acțiunea îndreptată spre exercitarea stăpânirii sau controlului asupra victimei, în scopul de a facilita executarea celorlalte etape ale răpirii: a luării și deplasării, precum și a reținerii ilegale a victimei. Se mai stabilește că modalitatea deschisă a răpirii unei persoane constă în acțiunile îndreptate spre săvârșirea infracțiunii în prezența terțelor persoane (a martorilor oculari), iar făptuitorul înțelege că acestea conștientizează caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale.

Tot în această conjunctură se propune definiția noțiunilor de luare și deplasare, care reprezintă acțiunile făptuitorului îndreptate spre scoaterea victimei din locul aflării sale permanente sau provizorii și transportarea acesteia într-un alt loc pentru a o priva de libertate. În acest sens, se demonstrează că pentru calificarea faptei de răpire a unei persoane nu are importanță distanța la care este deplasată victima, important este faptul ca aceasta să fie scoasă din locul aflării sale temporare sau permanente și dusă într-un alt loc fără voința ei. De asemenea, nu are relevanță nici durata timpului de reținere ilegală a victimei (minute, ore, zile etc.).

În același perimetru de cercetare se stabilește că prin reținerea forțată a persoanei trebuie de înțeles acțiunea prin care o persoană împiedică posibilitatea unei alte persoane de a se comporta, a circula și a se mișca după propria sa voință. Această etapă a răpirii constituie nu altceva decât o

activitate identică cu privațiunea ilegală de libertate (art.166 CP RM); astfel, unica delimitare între infracțiunea de răpire a unei persoane și cea de privațiune ilegală de libertate este reprezentată de prezența în cadrul răpirii a primelor două etape de realizare a infracțiunii.

De asemenea, este definită și noțiunea de constrângere fizică, care în contextul infracțiunii cercetate reprezintă influențarea asupra corpului persoanei prin aplicarea violenței fizice pentru înfrângerea împotrivirii acesteia la capturarea, luarea și deplasare ei, precum și la reținerea acesteia în mod ilegal. Pe când violența fizică reprezintă acțiunea ilegală și intenționată ce influențează direct sau indirect corpul unei persoane, contrar sau în pofida voinței acesteia, aptă de a-i cauza traume organice, fiziologice sau psihice, indiferent dacă au fost cauzate sau nu daune sănătății.

Deopotrivă, prin constrângere psihică ca acțiune adiacentă a infracțiunii de răpire a unei persoane se înțelege aplicarea violenței psihice îndreptată spre înfrângerea voinței victimei în scopul de a o determina să se conformeze cerințelor făptuitorului. Iar prin violență psihică înțelegem acțiunea ilegală și intenționată (amenințare, hipnoză etc.), îndreptată asupra psihicului persoanei contrar sau în pofida conștientizării sau voinței ei, aptă de a-i cauza traume organice, fiziologice ori psihice, indiferent dacă au fost sau nu cauzate daune sănătății.

Pe lângă aceste definiții este propusă și cea a noțiunii de înșelăciune, care în cazul răpirii unei persoane reprezintă acțiunea sau inacțiunea de a comunica victimei anumite informații în scopul de a o aduce într-un alt loc pentru a o priva ulterior de libertate. În cazul, abuzului de încredere, este necesar ca făptuitorul să se folosească (să profite) de raporturile de încredere care deja există între el și victimă pentru a o putea obliga să se deplaseze într-un alt loc față de cel în care se afla, în scopul de a o priva ilegal de libertate

Aderând la opinia din literatura de specialitate [5, p.43], se constată că atunci când infracțiunea de răpire a unei persoane însoțește o altă infracțiune, ea nu-și pierde individualitatea și nu este absorbită de infracțiunile concurente, cu excepția cazurilor când se atestă concurența dintre norme. În această situație, se determină că suntem în prezența concursului real de infracțiuni cu conexitate etiologică, când, de regulă, răpirea unei persoane este infracțiunea mijloc.

De asemenea, se demonstrează că gradul de vătămare specific constrângerii fizice în contextul variantei-tip a infracțiunii de răpire a unei persoane (alin.(1) art.164 CP RM) este concretizat în: vătămare neînsemnată; vătămare intenționată ușoară; vătămare intenționată medie;

vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății.

În definitiv, se argumentează că infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM este una formală și, totodată, complexă. Din aceste considerente, identificăm două ipoteze de consumare a ei: a) În ipoteza în care acțiunea adiacentă va lua forma abuzului de încredere, înșelăciunii sau chiar și constrângerii psihice (la distanță; de exemplu, prin intermediul telefonului), iar primele două etape ale acțiunii principale sunt realizate de către victimă de sine stătător, răpirea persoanei se consumă în momentul privării ei de libertate la locul planificat de făptuitor [12]. Aceasta deoarece, cu toate că în realitate în momentul deplasării libertatea manifestării de voință a victimei este viciată, căci ea nu se deplasează la propria voință sau dorință, dar în conformitate cu voința făptuitorului, totuși, persoana are posibilitatea reală de a-și dirija acțiunile. b) În ipoteza în care, indiferent de modalitatea acțiunii (inacțiunii) adiacente aplicate, deplasarea este realizată de transportarea victimei de către făptuitor, infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM se consumă în momentul deplasării, când persoana este deplin lipsită de libertate și nu are posibilitatea reală de a se deplasa la propria sa dorință sau voință, iar etapa de reținere a persoanei (cu privarea deplină de libertate) se suprapune cu etapa deplasării. Mai mult, fiind și o infracțiune continuă, în ambele ipoteze infracțiunea de răpire a unei persoane se epuizează în momentul încetării activității infracționale, adică în momentul eliberării victimei.

De asemenea, se stabilește că tentativa la infracțiunea de răpire a unei persoane este posibilă prin începerea executării uneia dintre acțiunile de săvârșire a faptei, de regulă – a acțiunii adiacente (constrângerea fizică sau psihică, amenințarea cu aplicarea violenței, înșelăciunea etc.), orientate spre realizarea acțiunii principale, și chiar în primele două etape ale acțiunii principale [11].

În cele trei compartimente ale **Capitolului 3 „Analiza elementelor constitutive subiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane”** sunt cercetate pluriaspectual elementele subiective ale faptei prejudiciabile incriminate la art.164 CP RM.

În acest perimetru se demonstrează că latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM se manifestă prin forma de vinovăție intenție directă, *in concreto* – intenție directă complexă: persoana își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale (atât al acțiunii principale, cât și al acțiunii/inacțiunii adiacente), prevede că în urma acestora se prejudiciază libertatea fizică a persoanei și, după caz, sănătatea sau/și integritatea corporală ori libertatea psihică sau minimumul necesar de încredere a victimei

etc., dorind prejudicierea lor. De asemenea, se stabilește că în cazul în care intenția făptuitorului este orientată, în plan principal, spre lipsirea ilegală de libertate, iar în plan secundar spre reprimarea voinței victimei de a opune rezistență, aplicând constrângerea fizică și/sau psihică, acesta manifestă o atitudine indiferentă față de gradul de vătămare ce poate fi adusă sănătății sau integrității corporale a victimei, adică acceptă oricare din ele. Prin urmare, se menționează că în aceste circumstanțe acțiunea adiacentă – constrângerea fizică și/sau psihică – poate fi comisă și cu intenție indirectă.

Autorul argumentează că semnele facultative ale laturii subiective, motivul și scopul, în cazul infracțiunii de răpire a unei persoane nu constituie elemente obligatorii și nu influențează în vreun fel la calificarea faptei, excepție de la regulă fiind: interesul material, ce reprezintă semn obligatoriu pentru agravanta prevăzută la lit.f) alin.(2) art.164 CP RM. De asemenea, răpirea unei persoane săvârșită în unele scopuri poate schimba încadrarea juridică a faptei: în scopul de a scoate victima de sub protecția legii (lit.g) alin.(1) art.135¹ CP RM); în scop de exploatare (sexuală, în muncă forțată, în cerșetorie etc.) a victimei (art.165 CP RM sau, dacă victima este minoră, art.206 CP RM); în scop de extorcare (alin.(4) art.189 CP RM) etc. De regulă, infracțiunea de răpire a unei persoane se comite în scopul de a ascunde sau de a facilita săvârșirea unei alte infracțiuni. În aceste situații vom fi în prezența unui concurs real de infracțiuni cu conexitate consecvențională sau, după caz, etiologică.

Printre altele, se constată că cea mai semnificativă deosebire dintre infracțiunea de răpire a unei persoane și infracțiunea de luare de ostatici, prevăzută la art.280 CP RM, este determinată de scopul săvârșirii infracțiunii, și anume: de a sili statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică ori un grup de persoane să săvârșescă sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni în calitate de condiție pentru eliberarea ostaticului, făptuitorul dorindu-și aceasta [8].

Tot aici se stabilește că nu se va aplica răspunderea penală pentru fapta prevăzută la art.164 CP RM când aceasta este săvârșită în scopul de a salva persoana, situație în care capturarea și deplasarea este efectuată, deși fără consimțământul persoanei, în interesul ei (de exemplu: de a salva persoana de un eventual asasinat, de un incendiu etc.), adică în cazul în care pericolul pentru victimă este iminent, deoarece în asemenea cazuri sunt întrunite toate condițiile necesare pentru cauza care înlătură caracterul penal al faptei prevăzute la art.37 CP RM.

În acest capitol se concluzionează că subiect al infracțiunii de răpire a unei persoane poate fi orice persoană fizică responsabilă, care la momentul

săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 14 ani (cu excepția cazului în care făptuitorul este o rudă apropiată cu minorul răpit (art.164¹ CP RM)), iar legiuitorul întemeiat a coborât vârsta răspunderii penale pentru comiterea infracțiunii de răpire a unei persoane până la 14 ani. De asemenea, se demonstrează modalitatea de tragere la răspundere penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164¹ CP RM când la comiterea acesteia în comun acord au participat un *intraneus* și un *extraneus* [18].

În perimetrul cercetării subiectului infracțiunii se stabilește că la comiterea infracțiunii de răpire a unei persoane în calitate de participanți pot fi: organizatorul, instigatorul și complicele. Pentru pre existența pluralității de făptuitori se impune în calitate de condiție *sine qua non* pluralitatea de persoane, unitatea de infracțiune, cooperarea materială și coeziunea subiectivă [14]. Se mai demonstrează și faptul că, în caz de „exces al participanților”, există posibilitatea de diferențiere a răspunderii penale a participanților nu doar în contextul contribuției acestora la comiterea infracțiunii, ci și în contextul laturii subiective, și anume: când instigatorul sau organizatorul infracțiunii dorește răpirea unei persoane ce deține calități speciale (de exemplu: a unei persoane ce beneficiază de protecție internațională), însă autorul nu cunoaște aceste circumstanțe. Așadar, participanții pot răspunde pentru infracțiuni prevăzute de diferite articole – când este vorba de norma generală (art.164 CP RM) și de norma specială (alin.(2) art.142 CP RM), calificată de unele circumstanțe ce pot fi incriminate doar unui participant.

Capitolul 4 „Elemente circumstanțiale agravante ale infracțiunii de răpire a unei persoane”, de asemenea divizat în trei compartimente, cuprinde analiza detaliată a variantelor agravate consacrate la alin.(2) și (3) art.164 CP RM.

Inițial se concluzionează că elementul circumstanțial „răpirea săvârșită asupra a două sau mai multor persoane” va exista doar în cazul când sunt întrunite cumulativ două trăsături ale acesteia, și anume: trăsătura obiectivă – să existe o pluralitate de victime și trăsătura subiectivă – făptuitorul să manifeste o intenție unică (dublată de un scop unic) de a lipsi de libertate două sau mai multe persoane, iar intenția de a răpi două sau mai multe persoane trebuie să apară în conștiința făptuitorului până la răpirea primei victime sau în timpul răpirii ei, însă până la consumarea faptei. În caz contrar, vom fi în prezența concursului dintre două infracțiuni de răpire a unei persoane.

Ulterior se stabilește că pentru a fi aplicată agravanta prevăzută la lit.c) alin.(2) art.164 CP RM (în primele două ipoteze – răpirea unei persoane

săvârșită cu bună știință asupra unui minor ori a unei femei gravide) este necesară îndeplinirea cumulativă a două condiții: a) victima să fie minor sau o femeie gravidă și b) făptuitorul să manifeste bună știință în privința calității speciale a victimei. În context, se concretizează că persoana este considerată minor din momentul nașterii și până la vârsta de 18 ani. Însă, nu toți minorii pot fi victime ale infracțiunii de răpire a unei persoane; dacă minorul este rudă apropiată în raport cu făptuitorul, încadrarea juridică se va realiza în conformitate cu art.164¹ CP RM [13].

De asemenea, se relevă că în cazul erorii în circumstanța agravantă referitoare la calitatea victimei (minor, femeie gravidă) vom avea două modalități de încadrare: 1) în ipoteza în care făptuitorul nu a cunoscut și nu a avut de unde să cunoască despre calitățile speciale ale victimei, fapta săvârșită în lipsa altor circumstanțe agravante va fi calificată conform alin.(1) art.164 CP RM; 2) în cazul în care făptuitorul eronat consideră că săvârșește infracțiunea de răpire a unei persoane cu calități speciale, cele săvârșite vor constitui tentativă la infracțiunea prevăzută la lit.c) alin.(2) art.164 CP RM.

În același perimetru se constată că, pentru a fi aplicată circumstanța agravantă de la lit.c) alin.(2) art.164 CP RM, în cazul celei de a treia ipoteze, trebuie îndeplinite următoarele condiții: 1) victima să se afle în stare de neputință cunoscută sau evidentă făptuitorului, condiționată de vârsta înaintată, boală, handicapul fizic sau psihic ori de alt factor și 2) făptuitorul să profite de această stare a victimei. De altfel, se remarcă că lipsește temeiul de aplicare a lit.c) alin.(2) art.164 CP RM când victima, deși se afla în stare de neputință, făptuitorul nu cunoștea despre această starea a ei ori, dacă și cunoștea, nu a profitat de această circumstanță. Deci, vom fi în prezența alin.(1) art.164 CP RM dacă nu sunt prezente alte circumstanțe ale cauzei. Dimpotrivă, se impune soluția tentativei de infracțiune (art.27 și lit.c) alin.(2) art.164 CP RM) în cazul în care făptuitorul consideră eronat că răpește o persoană aflată în stare de neputință, dar în realitate victima nu se afla într-o astfel de stare.

În cadrul analizei răpirii unei persoane săvârșite de către două sau mai multe persoane se demonstrează că, în cazul în care făptuitorul realizează în exclusivitate ultima etapă a răpirii persoanei, adică privarea ilegală de libertate, răspunderea penală survine în dependență de următoarele trei ipoteze: a) dacă făptuitorul cunoștea din timp despre săvârșirea infracțiunii de răpire a persoanei, încadrarea juridică va fi în conformitate cu lit.e) alin.(2) art.164 CP RM; b) dacă făptuitorul nu cunoștea din timp despre săvârșirea acestei infracțiuni, însă în momentul privării ilegale de libertate a

victimei își dădea seama de caracterul acțiunilor anterioare săvârșite de ceilalți făptuitori și le-a acceptat, fapta de asemenea se va încadra potrivit lit.e) alin.(2) art.164 CP RM; c) dacă însă făptuitorul nu cunoștea din timp și nici nu a avut cum să cunoască despre capturarea și deplasarea victimei, se va reține alin.(1) art.166 CP RM – în cazul în care el însuși, de unul singur, lipsește ilegal victima de libertate și lit.d) alin.(2) art.166 CP RM – în cazul în care privarea ilegală de libertate este săvârșită împreună cu alți făptuitori.

În alt context se stabilește că, pentru incriminarea faptei prevăzute la lit.f) alin.(2) art.164 CP RM, este suficientă constatarea că făptuitorul prin comiterea infracțiunii a urmărit interesul material, neavând relevanță faptul dacă a realizat sau nu acel interes. *In contrario*, când acest interes material este satisfăcut suntem în prezența concursului de infracțiuni: dintre norma de la lit.f) alin.(2) art.164 CP RM și, eventual, o altă normă din Codul penal (de exemplu, art.187, 188, 192¹, 217⁴, 290, 360 sau altele). De asemenea, se argumentează că în cazul în care realizarea interesului material însoțită de răpirea unei persoane se manifestă prin înaintarea cererii de transmitere a bunurilor, aceasta este nu altceva decât modalitatea normativă a infracțiunii prevăzute la alin.(4) art.189 CP RM. Însă, dacă victima răpirii nu este proprietarul, posesorul sau deținătorul bunurilor, rudă sau apropiat al acestora, soluția este concursul de infracțiuni dintre lit.f) alin.(2) art.164 și art.189 CP RM, fiind luată în calcul prezența altor circumstanțe, cu excepția celor de la alin.(4), deoarece prin enumerarea exhaustivă a persoanelor răpite legiuitorul a exclus posibilitatea încadrării juridice în conformitate cu această normă.

Pentru reținerea circumstanței agravante prevăzute la lit.g) alin.(2) art.164 CP RM, se demonstrează că nu are relevanță faptul dacă arma a fost găsită la făptuitor, ci împrejurarea dacă la comiterea infracțiunii făptuitorul avea asupra sa – în mod vădit pentru victimă – o armă propriu-zisă sau un obiect considerat prin asimilare drept armă, care au fost efectiv folosite împotriva victimei. Pentru reținerea acestui element circumstanțial este suficient ca folosirea armei să fie realizată în același interval de timp în care se desfășoară activitatea infracțională.

În cadrul analizei circumstanței agravante prevăzute la lit.b) alin.(3) art.164 CP RM se constată: faptul că una sau mai multe infracțiuni a(au) fost săvârșită(e) în comun, chiar dacă făptuitorii se întâlnesc în prealabil și discută cum să procedeze, determinând rolul fiecăruia, nu justifică reținerea agravantei „săvârșirea infracțiunii de către un grup criminal organizat”. Este necesar de a fi stabilită existența și a celorlalte trăsături ale grupului: stabilitatea acestei reuniuni, adică a grupului; organizarea prealabilă;

scopul grupului de a săvârși una sau mai multe infracțiuni. În acest sens, fiecare participant la o astfel de reuniune trebuie să conștientizeze că face parte dintr-un grup criminal, că participă la executarea parțială sau integrală a acțiunilor coordonate reciproc și că realizează împreună cu alți membri aceeași infracțiune, cu repartizarea rolurilor și în baza unui plan fixat din timp.

În definitiv, se demonstrează că pentru a fi în prezența circumstanței agravante prevăzute la lit.b) alin.(3) art.164 CP RM este necesar să fie întrunite trei condiții: *primo* – să existe urmarea prejudiciabilă vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei; *secundo* – aceste urmări trebuie să survină din imprudență; *tertio* – între activitatea infracțională (răpirea persoanei) și urmarea prejudiciabilă să existe legătură cauzală.

În urma cercetărilor efectuate au fost scoase în evidență lacunele și coliziunile de care suferă conținutul unor semne calificative, iar pentru îmbunătățirea cadrului incriminator au fost înaintate propuneri *de lege ferenda*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Dimensiunea inovatoare și originală a **rezultatelor științifice obținute** în procesul de elaborare a tezei de doctorat este determinată de:

a) analiza multiaspectuală a elementelor constitutive obiective ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM, și anume: 1) argumentarea concepției privind alcătuirea și conținutul complex al obiectului juridic special al infracțiunii de răpire a unei persoane; 2) investigarea particularităților victimei infracțiunii analizate și diferențierea acesteia de victimele altor infracțiuni; 3) definirea cu maximă claritate a noțiunii de răpire a unei persoane; 4) elucidarea dilemei privind rolul constrângerii fizice și/sau psihice, al înșelăciunii sau abuzului de încredere la săvârșirea infracțiunii de răpire a unei persoane (metodă de săvârșire sau acțiune adiacentă); 5) determinarea caracterului atât complex, cât și continuu al infracțiunii de răpire a unei persoane; 6) interpretarea noțiunilor ce desemnează latura obiectivă a faptei incriminate la art.164 CP RM; 7) distingerea momentului de consumare a infracțiunii de răpire a unei persoane etc.;

b) cercetarea detaliată a elementelor constitutive subiective ale infracțiunii de răpire a unei persoane: 1) examinarea în ansamblu și în parte a formei de vinovăție; 2) analiza modalităților de intenții identificate în literatura juridică de specialitate ce servesc la stabilirea gradului de vinovăție, la calificarea infracțiunii și la individualizarea pedepsei penale;

3) aprecierea condițiilor de tragere la răspundere penală a tuturor participanților la comiterea faptei prevăzute la art.164 CP RM;
4) clarificarea modalităților de tragere la răspundere penală nu doar în cazul „excesului de autor”, ci și în cazul „excesului celorlalți participanți”;
5) aprecierea soluțiilor de încadrare în cazul în care infracțiunea de răpire a unei persoane este însoțită de o altă infracțiune, precum și în ipoteza concurenței dintre norme etc.;

c) analiza temeinică a elementelor circumstanțiale agravante ale infracțiunii de răpire a unei persoane specificate la alin.(2) și (3) art.164 CP RM, inclusiv cercetarea soluțiilor de încadrare în cazul „erorii în circumstanțele agravante”;

d) cercetarea comparativă a infracțiunii de răpire a unei persoane atât în raport cu infracțiunile conexe, cât și cu prevederile din legislația altor state;

e) stabilirea unui cadru analitic în vederea aplicării răspunderii penale pentru răpirea unei persoane în strictă corespundere cu principiul legalității și cu cerințele ce derivă din jurisprudența CtEDO;

f) relevarea imperfecțiunilor existente în norma de incriminare prevăzută la art.164 CP RM și formularea propunerilor *de lege ferenda* destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată.

În urma investigațiilor efectuate, generalizând cele consemnate în conținutul tezei de doctorat, se impun următoarele **concluzii generale**:

1. Noțiunea de răpire a unei persoane urmează a fi interpretată drept capturarea unei persoane, urmată de luarea și deplasarea ei într-un alt loc decât cel în care se afla și reținerea ilegală cu privarea deplină de libertate a acesteia, împotriva voinței sau ignorându-se voința ei, manifestată în constrângere fizică sau psihică, înșelăciune sau abuz de încredere [10, p.140];

2. *De jure*, obiectul juridic generic al infracțiunii de răpire a unei persoane îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea, cinstea și demnitatea persoanei. *De facto*, acest obiect îl constituie relațiile sociale cu privire la libertatea și demnitatea persoanei [9, p.50];

3. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM este structurat în: obiect juridic principal, pe care îl constituie libertatea fizică a persoanei și relațiile sociale ce se formează în jurul ei și obiect juridic secundar, pe care îl formează valoarea socială și relațiile sociale cu privire la: viața persoanei, sănătatea sau integritatea corporală a persoanei, libertatea psihică a persoanei, libertatea manifestării de voință și minimul de încredere a persoanei, dezvoltarea fizică sau psihică a minorului, patrimoniul [9, p.54];

4. Victimă a infracțiunii de răpire a unei persoane poate fi orice persoană, indiferent de apartenența socială, națională, rasială sau religioasă, cu excepția cazurilor când victima deține o calitate specială ce influențează calificarea faptei (lit.c) alin.(2) art.164, art.164¹ CP RM și alin.(2) art.142 CP RM). Consimțământul victimei, de regulă, înlătură răspunderea penală a făptuitorului [15, p.60], cu excepția consimțământului minorului care nu a împlinit vârsta de 18 ani;

5. Fapta prejudiciabilă a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM are o natură complexă, formată din: acțiunea principală ce este reprezentată de trei etape succesive și obligatorii: 1) capturarea persoanei; 2) luarea și deplasarea persoanei în locul ce nu constituie locul aflării ei conform voinței sale; 3) reținerea forțată a persoanei într-un astfel de loc și acțiunea sau inacțiunea adiacentă: constrângerea fizică și/sau psihică, înșelăciunea, abuzul de încredere sau profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința [10, p.140];

6. Infracțiunea de răpire a unei persoane este una formală și, totodată, continuă, care începe în momentul capturării victimei și *se consumă* în momentul deplasării cu privarea deplină de libertate a acesteia [12, p.126], dacă sunt întrunite următoarele condiții: 1) prin activitatea sa făptuitorul aduce atingere atât obiectului juridic principal, cât și obiectului juridic adiacent; 2) victima este scoasă din limitele teritoriale în care se afla inițial și *se epuizează* în momentul încetării activității infracționale, adică în momentul eliberării victimei;

7. Tentativa la infracțiunea de răpire a unei persoane este posibilă prin începerea executării uneia dintre acțiunile de săvârșire a faptei, de regulă – a acțiunii adiacente, orientate spre realizarea acțiunii principale, și chiar în primele două etape ale acțiunii principale [11, p.162];

8. Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM se manifestă prin forma de vinovăție intenția directă, *in concreto* – intenție directă complexă; or, hotărârea făptuitorului trebuie să cuprindă atât acțiunea principală, cât și acțiunea adiacentă. Motivul și scopul nu influențează la calificarea faptei, excepție de la regulă fiind: interesul material, ce reprezintă semn obligatoriu pentru agravanta prevăzută la lit.f) alin.(2) art.164 CP RM; scopul de a scoate victima de sub protecția legii, în condițiile prevăzute la lit.g) alin.(1) art.135¹ CP RM; scopul de exploatare (sexuală, în muncă forțată, în cerșetorie etc.) a victimei (art.165 CP RM sau, dacă victima este minoră, concursul dintre infracțiunea prevăzută la lit.e) alin.(2) art.164 și cea de la art.206 CP RM); scopul de extorcare (alin.(4) art.189 CP RM) etc.;

9. Subiect al infracțiunii de răpire a unei persoane poate fi orice persoană fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a împlinit vârsta de 14 ani, cu excepția cazului în care făptuitorul este o rudă apropiată cu minorul răpit (art.164¹ CP RM);

10. După caz, organizatorul, instigatorul și complicele poartă răspundere penală în conformitate cu: alin.(1) art.164 CP RM, în ipoteza în care infracțiunea a fost săvârșită de către un singur autor sau în coautorat fără înțelegere prealabilă; lit.e) alin.(2) art.164 CP RM, în ipoteza în care la înțelegerea prealabilă între participanți a fost convenită săvârșirea faptei de către doi sau mai mulți autori, în ambele cazuri cu trimitere la alin.(3), (4) sau (5) art.42 CP RM [14, p.127-128];

11. Atunci când infracțiunea de răpire a unui minor de către o rudă apropiată este comisă de către un *extraneus* și un *intraneus* (împreună), încadrarea juridică se va face în baza faptelor proprii ale acestora, și anume: „intraneusul”, având calitatea de rudă apropiată, va răspunde în conformitate cu infracțiunea prevăzută de art.164¹ CP RM, iar „extraneusul”, în conformitate cu lit.c) alin.(2) art.164 CP RM [18, p.115].

Problema științifică importantă care a fost soluționată rezidă în fundamentarea științifică a elementelor constitutive și circumstanțiale agravante ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM și în elaborarea unui instrumentariu juridic prompt și necesar de identificare a deficiențelor de care suferă reglementările ce vizează infracțiunea cercetată. În procesul realizării acestor obiective s-a urmărit formularea soluțiilor în vederea aplicării legii penale în conformitate cu principiul legalității, precum și în scopul eliminării lacunelor existente în legea penală, ceea ce ar asigura consecvența normelor juridico-penale.

În scopul perfecționării legii penale a Republicii Moldova, au fost formulate următoarele propuneri *de lege ferenda*: 1) stabilirea următorului conținut al dispoziției normei juridice de la alin.(1) art.164 CP RM: Răpirea unei persoane, adică capturarea pe ascuns sau deschis a unei persoane, urmată de luarea și deplasarea ei într-un alt loc decât cel în care se afla și reținerea ilegală cu privarea deplină de libertate a acesteia, împotriva voinței sau ignorându-se voința ei, manifestată în constrângere fizică sau psihică, înșelăciune sau abuz de încredere; 2) completarea alin.(2) art.164 CP RM cu litera f¹), astfel încât săvârșirea infracțiunii de către o persoană publică, o persoană cu funcție de demnitate publică, o persoană publică străină sau un funcționar internațional sau de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație să fie considerată circumstanță

agravantă a răpirii unei persoane; 3) completarea lit.b) alin.(3) art.164 CP RM cu sintagma „sau care au condus la sinuciderea victimei”; 4) completarea art.164 CP RM cu un nou alineat, ce va deveni alineatul (4), care va prevedea răspunderea penală pentru răpirea persoanei săvârșită cu cauzarea intenționată a vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății; 5) excluderea alin.(2) din art.129 CP RM; 6) completarea Capitolului VII al Părții Speciale a Codului penal cu un nou articol, care va fi art.206¹, având titulatura „Substituirea unui copil străin”. Iar în calitate de circumstanță agravantă prevăzută la acest articol să fie inclusă „substituirea unui copil din interes material”.

Avantajele acestor recomandări sunt următoarele:

1) s-ar crea premise: a) pentru prevenirea erorilor de aplicare a legii penale, care pot fi condiționate de delimitarea imprecisă între răpirea unei persoane și privațiunea ilegală de libertate (art.166 CP RM); b) pentru respectarea cu strictețe a principiului legalității;

2) elaborarea unui cadru legislativ ce va acoperi: a) gravitatea sporită a faptei prejudiciabile răpirea unei persoane comisă de către o persoană care, în virtutea funcției deținute, este obligată să protejeze libertatea și securitatea victimei; b) faptele de substituire a unui copil, ceea ce la momentul actual reprezintă o lacună în legea penală;

3) vor fi evitate cheltuielile generate de eventualele condamnări ale Republicii Moldova la Curtea Europeană în legătură cu încălcarea de către legiuitorul autohton a principiului legalității incriminării, în special prin omiterea de a elabora norme previzibile și clare.

Planul de cercetări de perspectivă include următoarele repere:

- Elaborarea unui proiect de hotărâre a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la răpirea unei persoane;
- Continuarea investigațiilor vizând aspectele comparative ale infracțiunii de răpire a unei persoane cu alte infracțiuni conexe;
- Analiza aspectelor criminologice ale răpirii unei persoane;
- Cercetarea altor infracțiuni din Capitolul III (Infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei) al Părții Speciale a Codului penal.

BIBLIOGRAFIE

1. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. și alții. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
2. Borodac A. Manual de drept penal. Partea Specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 424p.
3. Brînza S., Ulianovschi X., Stati V. și al. Drept penal. Volumul II. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 804 p.
4. Brînza S. Unele reflecții asupra apărării penale a libertății persoanei împotriva infracțiunii de răpire a unei persoane (art.164). În: Revista Națională de Drept, 2008, nr.1, p.8-14.
5. Brînza S. Infracțiunile prevăzute la art.164 și art.166 CP RM: aspecte teoretice și practice. În: Studia Universitas Moldaviae, 2015, nr.3(83), p.41-59.
6. Brînza S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Volumul I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1298 p.
7. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129.
8. Gurev D. Delimitarea răpirii unei persoane de luarea de ostatici. În: Conferința științifică națională cu participare internațională cu genericul: „Creșterea impactului cercetării și dezvoltării capacității de inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 21-22 septembrie 2011. Rezumatele comunicărilor, p.290-294.
9. Gurev D. Particularitățile obiectului infracțiunii de răpire a unei persoane (art.164 CP RM). În: Studia Universitatis. Seria „Științe Sociale”, 2011, nr.8 (48), p.49-58.
10. Gurev D. Probleme de identificare a semnelor laturii obiective a infracțiunii de răpire a unei persoane. În: Revista Națională de Drept. Ediție Specială, 2011, nr.10-11, p.138-142.
11. Gurev D. Particularitățile activității infracționale neconsumate în contextul infracțiunii de răpire a unei persoane. În: Studia Universitatis. Seria „Științe Sociale”, 2012, nr.3 (53), p.157-164.
12. Gurev D. Unele reflecții asupra momentului de consumare a infracțiunii de răpire a unei persoane. În: Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 25-26 septembrie 2012. Rezumatele comunicărilor, p.123-126.
13. Gurev D. Minorul – victimă a infracțiunii de răpire a unei persoane. În: Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Integrare prin cercetare și inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 26-28 septembrie 2013. Rezumatele comunicărilor, p.130-134.
14. Gurev D. Răpirea unei persoane săvârșită prin participație. În: Studia Universitatis. Seria „Științe Sociale”, 2013, nr.8 (68), p.121-132.
15. Gurev D. Reflecții teoretice și practice asupra violenței în contextul

- infrafracțiunii de răpire a unei persoane. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr.1, p.58-64.
16. Gurev D. Aspecte de drept comparat privind privațiunea ilegală de libertate și răpirea unei persoane. În: Studia Universitatis. Seria „Științe Sociale”, 2015, nr.3 (83), p.133-140.
 17. Gurev D. Răpirea unei persoane cu cauzarea intenționată a vătămării grave a sănătății sau a integrității corporale: problematica încadrării juridice și soluții. În: Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Integrare prin cercetare și inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 28-29 septembrie 2016. Rezumatele comunicărilor, p.108-112.
 18. Gurev D. Unele aspecte teoretice ale răspunderii penale pentru infracțiunea de răpire a unui minor de către o rudă apropiată (art.164¹ CP RM). În: Conferința științifică cu participare internațională cu genericul: „Integrare prin cercetare și inovare”, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 28-29 septembrie 2016. Rezumatele comunicărilor, p.112-116.
 19. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277-XVI din 18.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.41-44.
 20. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.119 (în vigoare din 21.06.2013). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130-134.
 21. Macari I. Drept penal al Republicii Moldova. Partea Specială. Chișinău: CE USM, 2003. 509 p.
 22. Rusu I., Rusu M. Lipsirea de libertate în mod ilegal. București: Univers Juridic, 2010. 254 p.
 23. Studiu selectiv în materie de drept penal / Cușnir V., Carp S., Berliba V. ș.a. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, 2004. 192 p.
 24. Алиев А.Ш. Уголовная ответственность за похищение человека и захват заложника по законодательству Республики Таджикистан: сравнительный аспект: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2010. 28 p.
 25. Гаджиев Т.Б. оглы. Похищение человека по уголовному законодательству Российской Федерации и Азербайджанской Республики (сравнительно-правовые аспекты): Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 2011. 31 p.
 26. Гыра Л., Табарча Ю. Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 1. Кишинэу: „Cartdidact” SRL, 2010. 712 p.
 27. Копенкина Л.А. Похищение человека: уголовно-правовые и криминалистические аспекты. Санкт-Петербург: СПГУВК, 2010. 160 p.
 28. Петрайкин Д.И. Похищение человека группой лиц по предварительному сговору. În: Противодействие современной преступности: оценка

- эффективности уголовной политики и качества уголовного закона / Сборник научных трудов / Под ред. Н.А. Лопашенко. Саратов: Саратовский Центр по исследованию проблем организованной преступности и коррупции «Сателлит», 2010, p.321-328.
29. Політова А.С. Кримінально-правова характеристика злочинів проти свободи особи за законодавством України: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2007. 22 р.
 30. Селезнева Н.А. Ответственность за похищение человека по уголовному праву России и зарубежных стран. În: Наукові праці, Випуск 171, Том 183, 2012. p.26-28.
 31. Сердюкова Е.В. Вопросы квалификации похищения человека, сопряженного с убийством. În: Вестник СевКавГТИ, Выпуск 11, 2011, p.155-158.
 32. Ушакова Е.В. Уголовно-правовые и криминологические меры противодействия похищению человека: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2012. 26 р.

ADNOTARE

Gurev Dorina, „Răspunderea penală pentru infracțiunea de răpire a unei persoane”, teză de doctor în drept la specialitatea 554.01 – Drept penal și drept execuțional penal, Chișinău, 2016

Structura lucrării. Teza cuprinde: Introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 395 titluri, 180 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: răpire, reținere ilegală, libertate fizică, constrângere fizică și/sau psihică, violență fizică și psihică, înșelare, abuz de încredere, consimțământul victimei.

Domeniul de studiu. Lucrarea face parte din domeniul Dreptului penal, Partea Specială.

Scopul tezei de doctorat constă în analiza complexă a elementelor constitutive și a elementelor circumstanțiale agravante ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM, în reliefaarea și soluționarea problematicilor apărute în practica judiciară la încadrarea juridică a faptei prejudiciabile cercetate, ceea ce ne-a permis să reevaluăm conținutul constitutiv al infracțiunii de răpire a unei persoane prin prisma normei de incriminare în vederea formulării recomandărilor cu titlu *de lege ferenda* destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată.

Obiectivele: cercetarea conceptelor doctrinare existente în literatura de specialitate, care constituie reperul și fundamentul la formularea definiției noțiunii de răpire a unei persoane; analiza juridico-penală a elementelor constitutive, precum și a elementelor circumstanțiale agravante ale faptei infracționale prevăzute la art.164 CP RM; argumentarea poziției în vederea aplicării răspunderii penale pentru

răpirea unei persoane în strictă corespundere cu principiul legalității, prin prisma jurisprudenței CtEDO, precum și a tratărilor doctrinare; formularea recomandărilor cu titlu de *lege ferenda* destinate optimizării cadrului incriminator în materia cercetată etc.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute. Dimensiunea novatorie a tezei este marcată prin faptul că reprezintă unica cercetare de asemenea calibru în spațiul moldav în care sunt cercetate în complexitate problemele privind răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art.164 CP RM, inclusiv cele ce au rămas intacte în doctrină. Datorită abordării multispectuale a obiectului supus investigației, orientată spre analiza fundamentală a elementelor constitutive și a celor circumstanțiale agravante ale infracțiunii de răpire a unei persoane, dublată de investigarea aspectelor practice ale aplicării prevederilor art.164 CP RM prin cazuistica prezentată, precum și a opiniilor doctrinare reținute în literatura de specialitate, au fost soluționate probleme ce țin de încadrarea juridică a acestei fapte prejudiciabile, fiind formulate propuneri în vederea optimizării cadrului normativ în materie, astfel încât acesta să corespundă exigențelor impuse de principiul legalității incriminării.

Problema științifică importantă care a fost soluționată rezidă în *fundamentarea științifică* a elementelor constitutive și a celor circumstanțiale agravante ale infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM și, nu în ultimul rând, în *elaborarea* unui instrumentariu juridic necesar de identificare a deficiențelor ce împiedică interpretarea corectă a reglementărilor referitoare la infracțiunea de răpire a unei persoane. Fapt ce ne-a determinat să *formulăm soluții* în vederea aplicării legii penale în conformitate cu principiul legalității, precum și în scopul eliminării lacunelor existente în legea penală, ceea ce ar asigura consecvența normelor juridico-penale.

Importanța teoretică a tezei este marcată de faptul că cercetării sunt supuse principalele idei surprinse în urma analizei unui vast material teoretic și practic pentru distingerea aceluși vector de investigare a infracțiunii prevăzute la art.164 CP RM care să corespundă complexității acesteia, fiind relevate aspectele care au fost cercetate doar tangențial sau care au fost chiar neglijate în doctrină. **Valoarea aplicativă a lucrării** se atestă prin faptul că aceasta poate servi drept fundament teoretic pentru investigațiile adiacente viitoare ale infracțiunilor ce atentează la libertatea fizică a persoanelor, precum și în procesul de legiferare și aplicare în practică a normei juridico-penale prevăzute la art.164 CP RM.

Implementarea rezultatelor științifice își găsește materializare în 11 publicații științifice, precum și în prezentarea principalelor idei în cadrul sesiunilor unor conferințe internaționale. La fel, acestea se implementează atât în procesul de instruire a studenților, masteranzilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior, cât și la elaborarea tezelor de licență și de master, precum și în cadrul perfecționării profesionale continue a organelor de drept.

РЕЗЮМЕ

Гурев Дорина, «Уголовная ответственность за похищение человека», диссертация на соискание ученой степени доктора права, Специальность 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинэу, 2016

Структура работы. Диссертация содержит: введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиографию, состоящую из 395 наименований, 180 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: похищение, незаконное удержание, физическая свобода, физическое и/или психическое принуждение, физическое и/или психическое насилие, обман, злоупотребление доверием, согласие жертвы.

Область исследования. Исследование относится к области Особенной части Уголовного права.

Цель диссертационного исследования заключается в комплексном анализе основных признаков похищения человека, а также отягчающих элементов преступления, предусмотренного ст.164 УК РМ (Похищение человека), путём определения и решения вопросов, возникающих в судебной практике при квалификации исследуемого деяния, что позволило пересмотреть юридическую норму о похищении человека с точки зрения соответствия ее практическим целям, сформулировать предложения по ее совершенствованию, а также рекомендации по правильному её применению.

Задачи исследования: исследовать доктринальные концепции существующие в юридической литературе, которые являются ориентиром при разработке концепции преступления похищение человека; охарактеризовать основные признаки похищения человека, а также отягчающие элементы преступления, предусмотренного ст.164 УК РМ; аргументировать свою позицию основываясь на юриспруденцию StEDO и на доктринальные тезисы применения уголовной ответственности за похищение человека в строгом соответствии с принципом законности; выявить недостатки законодательной техники, встречающиеся при исследовании уголовно-правовой нормы, предусмотренной ст.164 УК РМ; разработать новый образец ст.164 УК РМ, направленный на устранение недостатков законодательной техники и т.д.

Научная новизна и оригинальность выводов. Новаторский аспект диссертации состоит в её уникальности. В Республике Молдова это исследование такой глубины, в котором рассматриваются вопросы уголовной ответственности за преступление, предусмотренное ст.164 УК РМ, в том числе вопросы, которые остались неосвещёнными в доктрине. Благодаря всестороннему анализу основных а также отягчающих признаков преступления похищение человека, сопровождающемуся исследованием правоприменительной практики в указанной области, были решены вопросы, возникающие при квалификации исследуемого деяния, а также разработаны предложения по оптимизации нормативно-правовой базы в данной области с

целью соблюдения принципа законности в правоприменительной деятельности.

Научная задача особой важности нашедшая решение заключается в научном обосновании составляющих и квалифицированных признаков преступления, предусмотренного ст.164 УК РМ, и в разработке правового инструментария для выявления недостатков положений исследуемого преступления, что привело к разработке решений, позволяющих применять уголовное законодательство в соответствии с принципом законности и устранить пробелы в уголовном законодательстве, тем самым обеспечивая согласованность норм уголовного права.

Теоретическая значимость исследования отмечена исследованием основных идей, определённых в ходе анализа теоретического и практического материала, для определения вектора исследования преступления, предусмотренного ст.164 УК РМ, соответствующего его комплексной структуре, проанализировав аспекты, которые были лишь тангенциально исследованы доктриной или совсем проигнорированы. **Практическая значимость исследования** подтверждается тем, что оно может служить теоретической основой для будущих исследований смежных преступлений, посягающих на свободу личности. Результаты исследования могут быть также применены в законотворческой и практической деятельности и в процессе оптимизации прововой нормы, содержащейся в ст.164 УК РМ.

Апробация результатов диссертационного исследования находит свое выражение в 11-ти научных публикациях; основные идеи были также изложены на международных конференциях. Кроме того, они используются как при подготовке студентов, мастерандов высших учебных заведений, так и при написании ими дипломных работ, а также в непрерывном профессиональном развитии правовых органов.

SUMMARY

Gurev Dorina: „Criminal liability for kidnapping”, PhD thesis, specialty 554.01 – Criminal law and criminal enforcement law, Chisinau, 2016

Structure of the thesis. The thesis contains: Introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 395 titles, 180 pages of basic text. The obtained results are published in 11 scientific papers.

Keywords: kidnapping, illegal apprehension, physical freedom, physical or psychological constraint, physical or psychological violence, abuse of trust, victim's consent.

Area of study. This thesis refers to the area of Criminal Law, Special Part.

Purpose of the PhD thesis consists in (1) complex analysis of the elements and aggravating circumstances of the crime provided by art.164 Criminal Code of RM, (2) identification and solving of issues related to classification of analyzed crime in the jurisprudence. This will allow us to re-evaluate the elements of the crime of

kidnapping in line with incrimination provisions in order to formulate *de lege ferenda* recommendations aiming at improvement of the incrimination framework in the area.

Objectives: (1) assessment of the doctrinal concepts existing in the literature which constitute the basic fundament in defying the notion of kidnapping; (2) legal and criminal analysis of the elements and aggravating circumstances of the crime provided by art.164 Criminal Code of RM; (3) reasoning the viewpoint in line with the jurisprudence of the ECtHR and doctrine regarding criminal liability for kidnapping according to the legality principle; formulation of *de lege ferenda* recommendations aiming at improvement of the incrimination framework in the area.

Scientific novelty and originality of the obtained results. This thesis is unique as contain and substance in Moldova as it assesses complex issues, including those which are unraveled by the national scientific community, regrading criminal liability for the crime provided by art.164 Criminal Code of RM. Due to the object of this investigation which is focused on the assessment of the most complex aspects related to classification of this crime and analysis of doctrinal dilemmas many issues which exist in judicial practice have been solved through proposals meant to improve legal framework.

The significant scientific problem which have been solved refers to scientific foundation of the elements and aggravating circumstances of the crime provided by art.164 of the Criminal Code and creation of the necessary legal tool to identify deficiencies which impede the correct interpretation of the provisions regarding kidnapping. This fact determined us to formulate solutions aimed at application of the criminal law in line with legality principle and elimination of the existing gaps in the criminal law in order to ensure consistent application of the criminal law provisions.

Theoretical importance of the thesis is determined by the analysis of an enormous theoretical and practical material used to identify the suitable vector for assessment of the crime provided by art.164 Criminal Code corroborated with the complexity of the issue. The author reveals aspects which have been previously tangential analyzed or even neglected by the doctrine.

Applicative value of the thesis. This thesis can serve as a foundation for future investigations of crimes against liberty of persons as well as for the legislative process and practical application of the criminal law provisions referring to art. 164 of the Criminal Code.

Implementation of the scientific results. The results and conclusions of the study have been displayed in 11 scientific publications, including international conferences. Also, they are used in educational process within Law Faculty, in drafting several types of scientific theses, as well by the law enforcement bodies in their daily work.

GUREV Dorina

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU INFRAȚIUNEA DE
RĂPIRE A UNEI PERSOANE**

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar 20.10.2016.

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar 1,88

Formatul hârtiei 60×84 ¹/₁₆

Tirajul 60 ex.

Comanda nr.440.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. A.Mateevici, 60, Chișinău